

# Wykorzystanie wieloczasowych zdjęć lotniczych do analizy zmian zagospodarowania terenu wsi Jaroty

Dorota BUGALSKA, Jerzy MIAŁDUN  
Uniwersytet Warmiński-Mazurski

W wyniku szybkiego rozwoju cywilizacyjnego wzrasta zapotrzebowanie na tereny przeznaczone pod mieszkalnictwo i usługi. Szczególnie młodzi ludzie wchodzący w dorosłe życie, zakładając rodziny marzą o własnym mieszkaniu.

Każdy z nas pragnie żyć w miejscu „ładnym”. Dla jednych będzie to dom w głębi lasu, dla innych mały biały domek na wsi, z ogrodem kolorowym od kwiatów, blisko natury. W życiu nie zawsze można spełnić swe marzenia, ale należy dążyć do harmonii z przyrodą, której człowiek jest częścią, nawet jeśli musimy mieszkać w bloku, w dużym mieście.

Każdy z nas po pracy chciałby szybko wrócić do domu nie stojąc w korkach i mieć swoje miejsce na zaparkowanie samochodu. Pragniemy, by nasze dzieci miały bezpieczną drogę do szkoły i miały blisko plac zabaw. Chcemy mieć na wyciągnięcie ręki sklep, aptekę, przychodnię, urząd i inne instytucje niezbędne do codziennego funkcjonowania, jednocześnie nie zapominamy, by nasz dom był miejscem, do którego chętnie wracamy i możemy odpocząć, pójść z rodziną na spacer do pobliskiego parku, z dala od zgiełku wielkiego miasta.

Dzięki takim pragnieniom zwykłych ludzi zaczęto zwracać uwagę na ład przestrzenny i funkcjonalność zabudowy.

Planiści, urbaniści, architekci, przyrodnicy wciąż pracują nad tym, by wszystkim żyło się lepiej. Tworzą, wraz z ustawodawcami, miejscowe plany zagospodarowania terenu, by otaczająca nas przestrzeń była funkcjonalna, a jednocześnie harmonijna z przyrodą, historią i potrzebami życia codziennego.

W latach siedemdziesiątych XX wieku, w wyniku gwałtownego rozwoju demograficznego wieś Jaroty została „wybrana” na nową dzielnicę Olsztyna. Zmiany, które tam zachodziły często wymykały się spod nadzoru a ich historia nie była odnotowywana.

Celem tej pracy jest pokazanie zmian jakie udało się odczytać i zinterpretować w oparciu o zdjęcia lotnicze.

Po zmianach politycznych, jakie miały miejsce w Polsce po 1989 roku, kiedy Polacy mogli swobodniej wyjeżdżać za granicę, oglądali rozwiązania stosowane w innych krajach w zagospodarowaniu terenu. Zaczęto zwracać większą uwagę na funkcjonalność, harmonię i przyjazność otoczenia osiedli i miast dla mieszkańców. Jednocześnie zmieniły się trendy architektoniczne. Coraz częściej do głosu dochodził urbanisci, architekci, architekti krajobrazu, planiści i inni ludzie dbający o estetykę, harmonię w przestrzeni we współpracy z ustawodawcami. Zaczęto gospodarowanie przestrzenią z uwzględnieniem szerszej pojętych potrzeb ludzi – potrzeb społecznych, gospodarczych, ale również estetycznych.

Zdjęcia lotnicze to nieoceniony zasób informacji dla odtworzenia historii zagospodarowywania terenu. Informacji, które można odczytać ze zdjęć lotniczych nie daje się w pełni nanieść na mapę ze względu na jej technikę powstawania. Na mapie są zgeneralizowane zapisy przy wykorzystaniu symboli, a na zdjęciu lotniczym bez trudu uchwyci się szczegółowe dane dotyczące terenu. Poza tym fotoreambulacja jest dużo łatwiejsza i mniej czasochłonna niż pomiary bezpośrednie niezbędne do naniesienia zmian na mapę. Jediną wadą zdjęć lotniczych jest wysoki koszt ich wykonania.

Po wykonaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenu można pod plan podkładać aktualizowane zdjęcia lotnicze. Daje to możliwość „wylapania” samowoli budowlanych, jak i ustalenia czy na placu budowy panuje porządek.

Również przy planowaniu dużych inwestycji, jaką jest obwodnica Olsztyna, oprócz naniesienia projektu przebiegu trasy na mapę, można przedstawić ją jednocześnie na zdjęciach lotniczych. Wtedy wyraźnie będzie widać, przez jakie tereny będzie ona przebiegać. Jednocześnie mogą one stanowić części dokumentacji ukazującej poszczególne etapy realizacji.

W naszej przestrzeni nie pojawiają się już szare dziesięciopiętrowe blokowiska typowe dla przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych z małymi placami zabaw i kilkoma miejscami parkingowymi. Rosnące wymagania, otwartość świata i dostępność mieszkań zmieniły sposób zagospodarowania miast. Budowane bloki w ostatnich latach, na terenie Jarot, oprócz tego, że powstały w myśl nowych technologii, są kolorowe, a otoczenie zagospodarowane w sposób przemyślany. Plac zabaw są bardziej przestronne, zieleni osiedlowa zadbana i dostosowywana do codziennych potrzeb mieszkańców. Nadal jednak problemem jest niedopasowana liczba miejsc parkingowych, która uwzględniałaby wciąż rosnącą liczbę samochodów.

Zdjęcia lotnicze mogą być i coraz częściej są wykorzystywane, przy tworzeniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenu, jako uzupełnienie mapy zasadniczej. Mapy stanowią schemat obrazujący ukształtowanie terenu, funkcję jaką pełni oraz strukturę własności. Są one zwykle opracowywane w konwencji tematycznej i prezentowane znakami umownymi, podczas gdy zdjęcia lotnicze przedstawiają stan faktyczny powierzchni terenu w danej chwili. Nałożenie mapy na zdjęcie lotnicze pełniej obrazuje stan zagospodarowania terenu. Ułatwia to choćby planowanie ciągów komunikacyjnych, które ludzie „wydeptują” lub zaplanowanie zieleni miejskiej w miejscach do tego najbardziej predestynowanych pod względem ukształtowania terenu i istniejącej roślinności.



Zdjęcie panchromatyczne pionowe, 1964 r.



Zdjęcie panchromatyczne pionowe, 1981 r.



Zdjęcie panchromatyczne pionowe, 1982 r.



Zdjęcie panchromatyczne pionowe, 1984 r.



Zdjęcie pionowe, 1997 r.



Zdjęcie nachylone, 1998 r.



Zdjęcie nachylone maj, 2007 r.